

OBSAH

Předmluva	15
Slovníček	18
I. Základní příznaky a vyšetřovací metody	21
Anamnéza	21
Diagnostická hodnota příznaků	22
Opěrné body anamnézy	23
Bolest	26
Viscerální (útrobní) bolest	27
Bolest přenesená	28
Břišní bolest neútrobní	36
Dyspepsie	42
Žaludeční dyspepsie	43
Říhání	43
Aerofagie a aerogastrie	44
Pálení žáhy (pyrosis)	44
Regurgitace	45
Záchvatovitě slinění	45
Nauzea a zvracení	45
Škytavka	48
Merycismus a ruminace	48
Střevní dyspepsie	49
Plynatost	49
Kručení a přelévání (borborygmi)	49
Flatulence	49
Klinické (fyzikální) vyšetření	50
Vyšetření břicha (<i>B. Niederle</i>)	52
II. Látková regulace trávicího ústrojí a její poruchy	66
Endokrinní systém trávicího ústrojí, regulační peptidy („střevní hormony“)	66
Endorfiny a enkefaliny	67
Význam regulačních peptidů pro kliniku chorob trávicího ústrojí	67
Endokrinní nádory trávicího ústrojí	68
Inzulínom	69
Glukagonom	69
Gastrinom (syndrom Zollingerův-Ellisonův)	70
Vipom (syndrom Vernerův-Morrisonův)	71
Somatostatínom	71
Ppom	71
Nádory vyměšující neurotenzin	71
Karcinoid	71

III. Nervová regulace trávicího ústrojí a její poruchy	74
Nervový vegetativní systém trávicího ústrojí	74
Cyklická motorická aktivita trávicího ústrojí	75
Poruchy nervové regulace v gastroenterologii	75
Neurózy a psychózy	77
Funkční poruchy trávicího ústrojí (orgánové neurózy)	80
Neurodigestivní astenie	82
Solární syndrom	85
Syndrom pravé jámy kyčelní (pseudoapendicitida)	87
Syndrom pravého podžebří	88
Syndrom levého podžebří	89
Neplynové vzednutí břicha	90
Mentální anorexie (anorexia nervosa)	91
Léčení neorganických poruch trávicího ústrojí	92
IV. Nesnášenlivost potravin	99
Potravinová alergie	99
Primární potravinová idiosynkrazie	100
Nesnášenlivost mléka	101
Laktózová intolerance	101
Druhotné potravinové idiosynkrazie	106
Potravinová nesnášenlivost u funkčních trávicích poruch	106
Léčení potravinových nesnášenlivostí	107
V. Krvácení z trávicí trubice	111
Varixy jícnu a kardiie	115
Syndrom Malloryův-Weissův	115
Krvácení z jicnové sliznice	116
Vředy a nádory jícnu	116
Krvácivá gastropatie	116
Exulceratio simplex (choroba Dieulafoyova)	117
Jiné nemoci žaludku	117
Žaludeční a dvanáctníkový vřed	117
Bulbitida	118
Jiné nemoci dvanáctníku	118
Stavy po operaci žaludku a dvanáctníku	118
Choroby jater a žlučového ústrojí	119
Tenké střevo	119
Krvácivé stavy a jiné příčiny krvácení	119
Oslerova nemoc, hereditární hemoragická teleangiektazie	119
Cizí tělesa	120
Iatrogenita	120
Diagnostický a léčebný postup při hematemězi a meléně	121
Zdroje krvácení při enteroragii	128
VI. Ústní dutina (M. Škach a Z. Mařatka)	130
Jazyk	130
Povlaky jazyka	130
Záněty jazyka a stavy zánětu podobné	131
Glossodynie	132
Slinné žlázy	132
Zvýšení sekrece slin (salivace, ptyalismus)	133

Útlum sekrece slin (xerostomie)	133
Sialózy	134
Chrup	135
Ústní sliznice mimo jazyk	135
Stomatitis angularis (anguli infectiosi)	135
Stomatitis aphthosa (recidivující afty, aftóza)	136
Herpes simplex	137
Gingivostomatitis herpetica	137
Jiné viry	137
Stomatitis soorica (moučnivka, candidosis, moniliosis)	138
Gingivitis (gingivostomatitis) ulceronecrotisans	138
Záněty specifické	138
Ústní příznaky způsobené důvody ústními i mimoustními	139
Stomatodynie a glossodynie	139
Halitosis, foetor ex ore	140
Poruchy chuti	141
Postižení ústní dutiny u chorob trávicího ústrojí	141
Onemocnění podmíněná geneticky	142
Chorobné projevy z nedostatku výživy a vitaminů	143
Projevy lékové nesnášenlivosti v ústech	143
Choroby kožní postihující také ústa	143
Změny ústní sliznice při onemocnění srdce, cév a krve	144
Slizniční změny při krvácivých chorobách	144
Změny na sliznici při chorobách krevních	144
Nádory ústní sliznice	145
Prekancerózy	145
Zhubné nádory	146
VII. Jícen a kardie (J. Šetka a Z. Mařatka)	148
Polykání	151
Domykavost kardie	152
Dysfagie	153
Odynofagie	155
Pyróza (žáha, pálení žáhy)	155
Bolest na hrudi	156
Řihání a regurgitace	156
Krvácení z jícnu	156
Vrozené vady a nemoci	159
Atrézie a píštěle	159
Cysty a duplikace	160
Dysfagia lusoria	160
Zúžení jícnu	161
Membrány a prstence	161
Epiteloxyerózy	164
Divertikly jícnu	166
Neuromuskulární poruchy jícnu	168
Achalazie jícnu	168
Difúzní spazmus jícnu	172
Vigorózní achalazie	173
Poruchy jícnu u sklerodermie	173
Poruchy jícnu u diabetické a alkoholické neuropatie	174
Poruchy jícnu u chorob ústředního a periferního nervstva a svalstva	174

Presbyeozofagus	174
Chagasova nemoc	174
Hiatové kýly	175
Kýla kardioezofageální (gastroezofageální, skluzná, axiální)	175
Kýla paraezofageální	177
Záněty a vředy jícnu	178
Záněty infekční	178
Ezofagitida herpetická	178
Ezofagitida cytomegalovirová	179
Ezofagitida plisňová (monilióza, kandidóza)	179
Ezofagitida v průběhu infekčních chorob	179
Záněty chemické	180
Ezofagitida korozivní, kaustická	180
Ostatní záněty jícnu	181
Jiné exogenní škodliviny	181
Trauma	182
Venostáza	182
Měsnání obsahu	182
Neurogenní vlivy, šok	182
Jiné nemoci jícnu a okolních orgánů	182
Choroby kožní a systémové	182
Stavy neprávem označované za ezofagitidu	183
Refluxní ezofagitida	183
Refluxní nemoc jícnu	184
Peptický vřed jícnu („Barrettův vřed“)	186
Striktura jícnu	187
Ezofagogastrická trhlina	190
Nádory jícnu	191
Benigní nádory	191
Rakovina jícnu a kardie	192
Úrazy jícnu	195
Cizí tělesa v jícnu	195
Perforace a zhmoždění jícnu	196
VIII. Žaludek a dvanáctník	200
Klinická anatomie žaludku	200
Klinická fyziologie žaludku	203
Vyšetření	208
Gastritis a žaludeční dyspepsie	216
Gastritis acuta	216
Gastritis chronica	221
Chorobné stavy neprávem zařazované mezi gastritidy	229
Hemoragická (krváčivá) gastropatie	229
Gastropatie aftózní a papuloerozivní	233
Gastropatie se zvětšením řas a zhruběním sliznice	236
Obrovité řasy	236
Ménétrierova nemoc	236
Syndrom Zollingerův-Ellisonův	238
Lymfatická hyperplazie	239
Změny podmíněné infiltrací žaludeční stěny	239
Funkční žaludeční dyspepsie	240
Duodenitida a jiné nemoci dvanáctníku	243

Duodenitida	244
Pseudoulcerózní syndrom	245
Nodulární a polypózní změny dvanáctníku	245
Hemoragická bulbopatie	246
Crohova nemoc dvanáctníku	246
Peptický vřed a vředová nemoc	246
Komplikace žaludečního a dvanáctníkového vředu	265
Penetrace a perforace	265
Zúžení pyloru	267
Sutkový žaludek	269
Chorobné stavy po operacích pro peptický vřed a vředovou nemoc	270
Trvání předoperačních obtíží	270
Poruchy kardioezofageální	271
Dyspepsie	271
Poruchy žaludečního vyprazdňování	272
Syndrom žaludeční inkontinence (dumping)	273
Pozdní postprandiální syndrom	274
Žlučové zvracení	275
Průjem	275
Pooperační vřed	276
Pozdní, karenční následky operací pro vřed	279
Srovnání výsledků a následků operací pro vřed	282
Polypy a nádory žaludku a dvanáctníku	283
Polypy	283
Nádorové polypy epitelové	283
Polypy neepitelové	284
Polypy nenádorové	284
Polypózy	285
Benigní nádory	285
Rakovina žaludku	287
Lymfom	295
Granulom	296
Bezoáry	296
IX. Střevo tenké a tlusté	300
Tenké střevo	300
Příznaky poruch tenkého střeva	302
Vyšetření tenkého střeva	304
Malabsorpční (malasimilační) syndromy	309
Malabsorpční syndromy primární	312
Celiakální sprue	313
Whippleova nemoc	319
Malabsorpce způsobená poruchami oběhu krevního	320
Malabsorpce způsobená poruchami oběhu mizního	320
Malabsorpce způsobená nedostatečnou absorpční plochou	321
Malabsorpce způsobená příliš rychlým střevním průchodem a nedostatečným stykem tráveniny s pankreatickými enzymy	321
Malabsorpce ze změny mikrobiální flóry	321
Malabsorpce z nedostatku pankreatických enzymů a žluči	323
Porucha enterohepatického oběhu žlučových kyselin	324
Exsudativní enteropatie	325
Střevní imunitní systém	327

Poruchy tenkého střeva při imunitních defektech	329
Tlusté střevo	331
Trávení vlákniny	332
Příznaky poruch tlustého střeva	334
Vyšetření tlustého střeva	335
Defekace a její poruchy	341
Průjem	343
Zácpa	347
Funkční střevní poruchy	353
Dráždivý tračník	353
Změny střevního chemismu	354
Divertikly střeva tenkého a tlustého, divertikulární nemoc	362
Divertikly dvanáctníku	362
Divertikly tenkého střeva	364
Divertikly tlustého střeva	365
Dolichocolon a megacolon	370
Dolichocolon	370
Megacolon	370
Megacolon congenitum (Hirschsprungova nemoc)	370
Vrozené megacolon u dospělých	373
Atypické formy Hirschsprungovy nemoci	373
Funkční megacolon (idiopatická dilatace tlustého střeva)	374
Sekundární (symptomatické) megacolon	374
Spečená stolice (fekalom)	375
Záněty střeva tenkého a tlustého	375
Enteritis regionalis (Crohnova nemoc)	376
Proctocolitis (idiopathica)	387
Záněty střev s příčinou známou, neinfekční, segmentální	396
Střevní záněty s příčinou známou, neinfekční, převážně difúzní	398
Střevní poruchy po antibiotikách	399
Enterokolitida pseudomembranózní	400
Střevní infekce	402
Bakteriální střevní infekce	402
Infekce viry	405
Infekce způsobené prvky	406
Cestovní průjem	406
Akutní infekční kolitida napodobující idiopatickou proktokolitidu	407
Střevní parazitózy	408
Cestodózy	408
Nematodózy	408
Trematodózy	409
Ischemické poruchy střevní	410
Polypy a nádory střevní	412
Polypy nádorové epitelové	413
Polypy nádorové neepitelové	416
Polypy nenádorové	416
Polypóza	417
Hereditární adenomatóza	418
Gardnerův syndrom	419
Turcotův syndrom	419
Familiární gastrointestinální polypóza s pigmentacemi kůže a sliznice (Peutzův-Jeghersův syndrom)	419

Syndrom Cronkhitův-Canadové	420
Rakovina tračniku a konečníku	420
Jiné nádory tlustého střeva a konečníku	428
X. Řiť a konečník	434
Nemoci řiti	438
Hemoroidální nemoc	438
Kryptitida	443
Proctitis sphincterica („sphincteritis“)	443
Abscesy a píštěle	443
Řitní trhlina (fissura ani)	444
Prolaps řiti a konečníku	446
Pruritus ani (řitní svědivka)	447
Nemoci konečníku	449
Proktitida	449
Ulcus recti cryptogenes	454
Proktalgie (rektalgie)	454
XI. Játra (D. Hauřtová a Z. Mařatka)	456
Anamnéza	456
Klinické vyšetření	457
Biochemické vyšetření	460
Imunologické vyšetření	463
Zobrazovací metody vyšetření	464
Radioizotopové metody vyšetření	464
Laparoskopie	464
Jaterní biopsie	465
Zásady léčby jaterních chorob	465
Žloutenka	466
Metabolismus bilirubinu	466
Žloutenky se zvýšením převážně nekonjugovaného bilirubinu v séru	468
Žloutenky se zvýšením převážně konjugovaného bilirubinu v séru	468
Cholestáza	471
Sekrece žluči	472
Extrahepatická cholestáza	473
Intrahepatická cholestáza	474
Klinický obraz cholestáz	476
Diferenciální diagnóza cholestáz	477
Jaterní selhání	478
Retence soli a vody, ascites	480
Jaterní encefalopatie	484
Poruchy elektrolytové rovnováhy	486
Poruchy ledvin, hepatorenální syndrom	486
Hemokoagulační poruchy	487
Cirkulační poruchy	488
Poruchy imunity	488
Klinický obraz jaterního selhání	488
Léčení jaterního selhání	492
Portální hypertenze	495
Prehepatická portální hypertenze	495
Posthepatická portální hypertenze	496
Intrahepatická portální hypertenze	496

Varixy jícnu a kardié	497
Záněty jater	499
Akutní virová hepatitida	500
Následky akutní virové hepatitidy	512
Akutní hepatitida způsobená jinými viry	514
Zánětlivé změny jater způsobené jinými mikroorganismy než viry	516
Chronická hepatitida	516
Cirhóza jater	520
Biliární cirhóza	531
Lupoidní cirhóza	534
Kardiální cirhóza (fibróza, pseudocirhóza)	534
Metabolické a nutriční poruchy jater	535
Steatóza	535
Reyeův syndrom	538
Hemochromatóza	538
Wilsonova choroba	540
Porfyrie	541
Deficit α_1 -antitrypsinový	543
Toxické a lékové poruchy jater	545
Poškození jater alkoholem	545
Poškození jater léky	550
Poškození jater jedy	554
Familiární nehemolytické hyperbilirubinémie	555
Gilbertův syndrom	555
Syndrom Criglerův-Najjarův	556
Syndrom Dubinův-Johnsonův	557
Syndrom Rotorův	557
Cévní poruchy jater	558
Choroby vrátnice	558
Choroby jaterní tepny	559
Choroby jaterních žil	560
Játra a těhotenství	562
Jaterní poruchy vyvolané těhotenstvím	562
Jaterní nemoci, při nichž dojde k těhotenství	564
Nádory jater	565
Benigní nádory jater	566
Primární karcinom jater	566
Metastatický karcinom jater	570
Transplantace jater	572
XII. Žlučové ústrojí	574
Kaménková nemoc (cholelitiáza)	574
Latentní cholelitiáza	577
Žlučová kolika a jiné bolestivé syndromy	577
Biliární dyspepsie	578
Vývoj a komplikace cholelitiázy	578
Diagnóza cholelitiázy a jejích komplikací	585
Prevence a léčení cholelitiázy	590
Nekaménkové poruchy žlučového ústrojí	594
Vrozené odchylky	594
Funkční žlučové poruchy	595
Nekalkulózní cholecystitidy	595

Cholesterolóza žlučníku („jahodový žlučník“)	595
Nekaménkové nebakteriální cholangitidy	596
Chorobné stavy po cholecystektomii	596
XIII. Pankreas	600
Vyšetření	602
Vrozené anomálie	609
Pancreas divisum	610
Heterotopie (pancreas aberrans)	610
Pancreas annulare	610
Cysty slinivky	611
Cystická fibróza (mukoviscidóza)	611
Pankreatitida	612
Pancreatitis acuta	612
Pancreatitis chronica	618
Nádory žlučového ústrojí a slinivky	623
Karcinom žlučníku	623
Karcinom žlučových (cholangiogenní karcinom)	624
Karcinom periampulární (ampulom, karcinom ampuly vaterské)	625
Karcinom slinivky	626
Souhrnná gastroenterologická díla	631
Seznam vyobrazení v textu	633
Seznam tabulek	634
Rejstřík	635
Křížová příloha	